

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ	
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	
ΧΡΙΣΤΙΑΝΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	6999
Αριθμ. Πρωτ. Α ΤΗΣ ΚΑΤ. ΕΓΓΡΑΦΩΝ	758
Ημερομ. Καταθέσεως	19-3-19

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτής Ν. Αχαΐας – Ανεξάρτητος
Ερώτηση & ΑΚΕ

προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

ΘΕΜΑ: Σκάνδαλο στο Γηροκομείο Αθηνών

Η Βουλή των Ελλήνων δια της αρμόδιας υπηρεσίας της εξέπεμψε ΣΟΣ για τον αφανισμό του Ελληνισμού.

Μέχρι το 2050 ο πληθυσμός μας θα μειωθεί κατά 2,5 εκατομμύρια. Την ίδια ώρα ο παγκόσμιος πληθυσμός εκτοξεύεται και μέχρι το 2050, σύμφωνα με τον ΟΗΕ θα ξεπεράσει οριακά το φράγμα των 10 δισεκατομμυρίων από τα 6 δισεκατομμύρια που είναι σήμερα.

Σύμφωνα με τον ΟΗΕ εκτοξεύεται ο πληθυσμός της υποσαχάριας Αφρικής και η Νιγηρία και το Κουγκό θα βρεθούν στις πέντε μεγαλύτερες σε πληθυσμό χώρες της γης μαζί με Κίνα, Ινδία και ΗΠΑ.

Η προοπτική είναι ιδιαίτερα ανησυχητική στο άμεσο μέλλον για την Ελλάδα, δεδομένου ότι είναι χώρα πρώτης άφιξης των μεταναστευτικών ροών και οι χώρες της κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης κλείνουν τα σύνορά τους.

Η έκθεση της Βουλής επικεντρώνει το πρόβλημα της μείωσης του πληθυσμού της Ελλάδας στην μείωση των γεννήσεων (γονιμότητα) και στη μετανάστευση, στην οποία περιλαμβάνεται η τεράστια μετανάστευση των νέων Ελλήνων στο εξωτερικό.

Δηλαδή οι νέοι μας φεύγουν και συμβάλλουν στην αύξηση η διατήρηση του πληθυσμού της Δύσης και του αναπτυσσόμενου κόσμου και αντικαθίστανται από μετανάστες που προέρχονται κυρίως από Συρία, Ιράκ, Ιράν, Πακιστάν, Νιγηρία, υποσαχάρια Αφρική κλπ

Ειδικά για την μετανάστευση η υπηρεσία της Βουλής συνιστά λήψη άμεσων μέτρων ώστε να μην φεύγουν στο εξωτερικό οι νέοι μας και επίσης μεγάλη προσοχή και ανάλυση πολλών παραγόντων πριν υιοθετηθεί πολιτική τυφλής αύξησης του πληθυσμού μέσω της ενσωμάτωσης όσων εισέρχονται παράτυπα και παράνομα στην Ελλάδα.

Η έκθεση της Βουλής δυστυχώς δεν είχε την οφειλόμενη ευρεία δημοσιότητα για την ενημέρωση του πληθυσμού και θα πρέπει να εξετάσετε άμεσα τρόπους ώστε η έκθεση αυτή και κυρίως τα συμπεράσματα, οι αιτίες και οι προτεινόμενες λύσεις να έρθουν σε γνώση όλων, έστω και με κρατική χρηματοδότηση εκτύπωσης και διανομής της.

Ειδικά στο θέμα της μετανάστευσης αναφέρει η έκθεση μεταξύ άλλων:

"5.2 Η μετανάστευση

Η μετανάστευση είναι μια εκ των δύο βασικών δημογραφικών συνιστωσών που επηρεάζουν καθοριστικά την εξέλιξη του πληθυσμού (τόσο το μέγεθος όσο και την κατανομή του ανά ηλικία) και την δημογραφική γήρανση (την αύξηση, δηλαδή, του ειδικού βάρους των ηλικιωμένων). Δύναται όμως να επηρεάσει τόσο αρνητικά όσο και θετικά την γεννητικότητα ενός πληθυσμού (γεννήσεις), στις περιπτώσεις αντιστοίχως που έχουμε εξόδους προς τρίτες χώρες / εισόδους από τρίτες χώρες ατόμων αναπαραγωγικής ηλικίας.

Στο εσωτερικό της ΕΕ σημαντικές διαφοροποιήσεις καταγράφονται όσον αφορά τις μεταναστευτικές πολιτικές, διαφοροποιήσεις που αναδείχθηκαν ακόμη περισσότερο την τελευταία πενταετία με αφορμή την «προσφυγική κρίση». Στο πεδίο αυτό -και εξαιτίας της προαναφερθείσας κρίσης-σημαντικές πρωτοβουλίες αναλήφθηκαν από τη Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χωρίς ιδιαίτερα μέχρι στιγμής αποτελέσματα, για την άμβλυνση των αντιθέσεων και την υιοθέτηση των ελάχιστων κοινών θέσεων.

Όσον αφορά την χώρα μας, με έναν πληθυσμό που γερνάει ταχύτατα και ταυτόχρονα διακρίνεται από χαμηλή γονιμότητα, η έξοδος νέων αναπαραγωγικής ηλικίας, όπως αυτή καταγράφεται την τελευταία δεκαετία, έχει αρνητικές δημογραφικές επιπτώσεις ενώ ταυτόχρονα αποτελεί εμπόδιο στην αναπτυξιακή προσπάθειά μας, καθώς σημαντικό τμήμα τους έχει υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, προσόντα και δεξιότητες. Η αδυναμία επομένως αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού στην Ελλάδα αποτελεί σημαντικό δημογραφικό και αναπτυξιακό πρόβλημα, καθώς η απώλεια του ακμαϊότερου δημογραφικού και εν μέρει και επαγγελματικά τμήματος του πληθυσμού μας διαμορφώνει επί το δυσμενέστερο όλους τους δείκτες.

Όσον αφορά τις μεταναστευτικές εισροές, είναι προφανές ότι σε συνθήκες κρίσης η Ελλάδα δεν αποτελεί «ελκυστικό» προορισμό για οικονομικούς μετανάστες. Αντιθέτως, λαμβανομένων υπόψη τόσο των συνθηκών σε πλειάδα χωρών του ευρύτατου γεωπολιτικού μας χώρου που δεν αναμένεται να μεταβληθούν όσο και της ιδιαιτερότητας των φυσικών μας συνόρων οι ροές ατόμων από τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες του πλανήτη μας θα συνεχισθούν, αν και με σαφώς μικρότερη ένταση απ' ότι το 2015.

Επομένως, ως **κεντρικός στόχος της μεταναστευτικής πολιτικής πρέπει να τεθεί η ανακοπή της εξόδου από την χώρα μας και η αλλαγή του πρόσημου του μεταναστευτικού ισοζυγίου** (πέρασμα δηλ. από ένα ισοζύγιο όπου οι εξοδοί είναι περικισσότεροι από τις εισόδους, στο αντίστροφο) καθώς οι όποιες π.χ. σημαντικές αλλαγές των αναπαραγωγικών συμπεριφορών (βλ. ενδεχόμενη αύξηση της γονιμότητας), και στο πιο ευνοϊκό σενάριο ακόμη, δεν θα επηρεάσουν συνταρακτικά το μέγεθος και την κατανομή ανά ηλικία του πληθυσμού της χώρας μας την επόμενη εικοσαετία.

Τα προαναφερθέντα προφανώς συνδέονται αφενός μεν με την ριζική αλλαγή της οικονομικής κατάστασης και υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης και ανάπτυξης (οι δύο όροι δεν ταυτίζονται) **αφετέρου δε με μέτρα που θα διευκολύνουν τον επαναπαιρισμό τμήματος των νέων Ελλήνων που μετανάστευσαν την τρέχουσα δεκαετία και με ενεργές πολιτικές ενσωμάτωσης των εγκατεστημένων αλλοδαπών (και ενδεχομένως προσέλκυσης νέων)**. Όσον αφορά τις πολιτικές ενσωμάτωσης, οφείλουμε να σημειώσουμε: ότι αν και χωρίς ενεργές πολιτικές η πλειοψηφία των προερχόμενων από τις πρώην ανατολικές χώρες οικονομικών μεταναστών των προηγούμενων δεκαετιών ενσωματώθηκαν στην χώρα μας χωρίς μεγάλη δυσκολία, δεν θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι το αυτό θα συμβεί και με τους νέο-αφιχθέντες πρόσφυγες και οικονομικούς μετανάστες (ή και με όσους θα φθάσουν στο μέλλον).

Επομένως, χρειάζεται να δοθεί απάντηση σε δύο από τα τιθέμενα κεντρικά ερωτήματα: *Ποιές πολιτικές πρέπει να υιοθετηθούν με στόχο την ενσωμάτωση όσον εγκατασταθούν στην χώρα μας. Εκτιμάται ως θετική ή μη η είσοδος στο μέλλον νέων αλλοδαπών;* Η απάντηση στα ερωτήματα αυτά, που εν μέρει είναι συνδεδεμένα, προτάσσεται του σχεδιασμού της όποιας πολιτικής. **Η απάντηση ιδιαίτερα στο δεύτερο ερώτημα, δεν είναι δυνατόν να δοθεί (όπως έχει ήδη αναφερθεί) έχοντας ως κριτήριο μόνον το «δημογραφικό», καθώς υπεισέρχεται πλήθος άλλων παραμέτρων.** Από την απάντηση όμως αυτή, θα κριθούν τόσο τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν όσο και τα μέσα που πρέπει να διατεθούν για την υλοποίηση των τιθέμενων στόχων...."

Πριν λίγες ημέρες κατέθεσα μαζί με δημοσιογράφους- συνυπογράφοντες στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου αναφορά για την μεθόδευση να κλείσει η αρχαιότερη και σημαντικότερη δομή υποστήριξης ηλικιωμένων στην Ελλάδα. Το Γηροκομείο-Πτωχοκομείο "Ελεήμων Εταιρεία", η οποία λειτουργεί από το 1864.

Στη θέση της θα γίνουν εμπορικά κέντρα, στην κατασκευή των οποίων θα απασχοληθούν με μεροκάματα τρόμου και πείνας δυστυχείς και εγκλωβισμένοι οικονομικοί μετανάστες και το πρόβλημα αφανισμού των Ελλήνων τροφοδοτείται και με αυτό τον τρόπο.

Όμως ακόμα και η τρίτη ηλικία μπορεί κατά την μελέτη της Βουλής των Ελλήνων να συμβάλλει στην διατήρηση της Ελλάδας. Γράφει χαρακτηριστικά η έκθεση της Βουλής των Ελλήνων για την δυνατότητα των δήθεν άχρηστων ηλικιωμένων:

"5.3 Η γήρανση

Η πληθυσμιακή γήρανση είναι μια διαδικασία η οποία, όπως προαναφέρθηκε, δεν μπορεί ούτε να αποφευχθεί ούτε να παρακαμφθεί, τουλάχιστον για τις επόμενες δεκαετίες. Κατά συνέπεια, η έγκαιρη προσαρμογή στα νέα δεδομένα έχει επανειλημμένα προταθεί ως το βασικό εργαλείο για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των επερχόμενων δημογραφικών αλλαγών⁷⁵, λαμβάνοντας προφανώς υπόψη και τους υφιστάμενους δημοσιονομικούς περιορισμούς.

Σε κοινοτικό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εισαγάγει την έννοια της "υγιούς και ενεργούς γήρανσης" (active and healthy ageing), η οποία καλύπτει ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών, καινοτόμων πολιτικών, προϊόντων και υπηρεσιών με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, την παράταση του εργασίου βίου, τη συμμετοχή στην κοινωνία και την οικονομική δραστηριότητα και τη βελτίωση της υγείας των ηλικιωμένων⁷⁶.

Η ενεργός γήρανση προϋποθέτει, μέσα από την αλλαγή νοοτροπιών, τη μετατόπιση της διαχωριστικής γραμμής μεταξύ νέων και ηλικιωμένων σε υψηλότερες ηλικίες. Επίσης, σημαίνει την προσφορά της απαραίτητης στήριξης, ώστε οι φυσικές συνέπειες του γήρατος να μην οδηγούν αυτόματα σε

αποκλεισμό και υπερβολική εξάρτηση από τη βοήθεια τρίτων. Πρόκειται για μια σύνθετη ατζέντα με πολλούς τομείς δράσης (μετάξύ των οποίων υγεία, εργασία, εκπαίδευση, τεχνολογία) στους οποίους εμπλέκονται όχι μόνο οι Κυβερνήσεις, αλλά και οι επιχειρήσεις, τα συνδικάτα και η Κοινωνία των πολιτών. Ειδικότερα, κατά την Ε.Ε, η τεχνολογία μπορεί να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στη διαχείριση των προκλήσεων της γήρανσης μέσω της καινοτομίας και της παροχής εργαλείων και λύσεων σε Κυβερνήσεις, Οργανισμούς και ιδιώτες. Το «ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη» είναι

σύμφωνα με τη στρατηγική Ε.Ε. 2020, μια από τις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες για την επανεκκίνηση της ευρωπαϊκής οικονομίας, την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της αγοράς εργασίας και την αντιμετώπιση των επικείμενων δημογραφικών προκλήσεων

Στόχος των πολιτικών στο πεδίο αυτό πρέπει να είναι και στην χώρα μας η δημιουργία κατάλληλων συνθηκών, ώστε ο πληθυσμός μας να γηράσκει σε καλή υγεία, παραμένοντας οικονομικά και κοινωνικά δραστήριος⁷⁷. Επομένως, η «υγιής γήρανση» αποτελεί ένα αντίδοτο στην δημογραφική γήρανση αναδεικνύοντας την αξία των ηλικιωμένων στην κοινωνία, επαναπροσδιορίζοντας τον ρόλο τους και ενισχύοντας τους διαγενεακούς δεσμούς.

Ως βασικοί άξονες δράσεις για τον περιορισμό των δημοσιονομικών επιπτώσεων της δημογραφικής γήρανσης⁷⁸ και ενίσχυσης της κοινωνικής συμμετοχής των ηλικιωμένων **προτείνονται:**

• **Η ανάπτυξη της προληπτικής ιατρικής** καθώς και εξειδικευμένων υπηρεσιών υγείας για

ηλικιωμένους και υπερήλικες σε συνδυασμό με την προβολή και υιοθέτηση ενός υγιούς τρόπου ζωής (σωστή διατροφή, σωματική άσκηση, αποφυγή βλαβερών συνηθειών και κατάχρησης ουσιών) που αποτελεί ένα πρώτο βασικό εργαλείο για τη μείωση των δαπανών υγείας και φαρμακευτικής περίθαλψης (δαπάνες που αυξάνονται με την ηλικία και αναμένεται να διογκωθούν ως ποσοστό του ΑΕΠ, λόγω της πληθυσμιακής γήρανσης).

• **Μέτρα για την παραμονή στην ενεργό δράση των ηλικιωμένων** (επιθυμία: ενός σημαντικού αριθμού ατόμων που πλησιάζουν ή έχουν ξεπεράσει την ηλικία συνταξιοδότησης)⁷⁹. Κίνητρα π.χ. για την ενίσχυση της διαγενεακής επιχειρηματικότητας πιράλληλα με την προώθηση της μερικής ή κατ' οίκον απασχόλησής τους δίδουν τη δυνατότητα αξιοποίησης των ηλικιωμένων μέσα από την παράταση του εργασιακού τους βίου. Προς αυτή την κατεύθυνση είναι

77. Η ηλικία αποδεικνύεται διαχρονικά ως ένας κρίσιμος παράγοντας του ψηφιακού χάσματος. Έρευνες από διάφορες χώρες αποκαλύπτουν ότι οι περισσότεροι ηλικιωμένοι πολίτες αναφέρουν ότι οι βασικότεροι λόγοι μη πρόσβασης στο διαδίκτυο δεν είναι οικονομικοί αλλά η έλλειψη δεξιοτήτων, ενδιαφέροντος, αναγκαιότητας ή εμπιστοσύνης. Ωστόσο, και ενάντια στα στερεότυπα, ένα σημαντικό μερίδιο των εβδομηντάρηδων δηλώνει ότι είναι πρόθυμοι να μάθουν και θεωρούν τους εαυτούς τους φιλικούς προς την τεχνολογία (González, A. Ramírez, M.P and Viadel, V. (2015) ICT Learning by Older Adults and Their Attitudes toward Computer Use, *Current Gerontology and Geriatrics Research*, (Article ID 849308. doi:10.1155/2015/849308) & Neves, B., Amaro, F. (2018) Too Old For Technology? How The Elderly Of Lisbon Use And Perceive ICT", *The Journal of Community Informatics*, Vol.8, No 1. (Available at: <<http://ci-journal.net/index.php/ciej/article/view/800>>. Date accessed: 05 Jan. 2018).

78. Κάποια στοιχεία που δίδουν μια εικόνα για το προφίλ των ηλικιωμένων στην χώρας μας παρατίθενται κατωτέρω:

✓ Το προσδόκιμο ζωής στα 65 έτη είναι περίπου 19 έτη για τους άνδρες και 22 για τις γυναίκες. Από αυτά, το 43% για τους άνδρες και το 35% για τις γυναίκες αναμένεται να είναι σε καλή κατάσταση. Οι άντρες έχουν μικρότερη αλλά πιο υγιεινή ζωή σε σύγκριση με τις γυναίκες.

✓ Τα ποσοστά συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό είναι μόνο 45% για τις ηλικίες 55-64 ετών. Για τα άτομα άνω των 65 ετών, τα ποσοστά συμμετοχής συρρικνώνονται χαμηλότερα του 4%.

✓ Λιγότερο από 4 στα 10 άτομα ηλικίας 55-64 ετών απασχολούνται.

✓ Σχεδόν οι μισοί Έλληνες (48%) ηλικίας 55-64 ετών δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ το Διαδίκτυο. Το

ποσοστό αυτό ξεπερνά το 78% για άτομα ηλικίας 65-74 ετών (EL.STAT, 2017 *Survey on ICT Access*

and Usage by Households and Individuals)

✓ Τα άτομα μεταξύ 55 και 64 ετών εμφανίζουν πολύ χαμηλή συμμετοχή σε προγράμματα δια βίου

χαμηλότερη ηλικία στην σύναψη του γάμου, καθώς αφενός μεν ο συγχρονικός δείκτης πρώτο-γαμηλιότητας είναι στην Ελλάδα από τους υψηλότερους στην ΕΕ, αφετέρου δε κάνουν έναν πρώτο γάμο πριν τα 30 τους, όταν στις περισσότερες χώρες οι πρώτοι γάμοι γίνονται μετά τα 30 **18**. Τα δεδομένα αυτά συνθέτουν μια εικόνα διαφορετική από αυτή που απαντάται στο Βόρειο και δυτικό τμήμα της ηπείρου μας **19**. Οι διαφορές αυτές, αισθητές ακόμη, θέτουν το ερώτημα, ιδιαίτερα σήμερα, των κοινών τόπων ένθεν και ένθεν της Ευρώπης. Διαφαίνεται, σε ένα πρώτο επίπεδο, ότι εκείνο που διαφοροποιεί τις δύο αυτές ενότητες είναι οι διαφορετικές αντιλήψεις και στάσεις έναντι του θεσμού του γάμου. Στις βόρειες, και στις δυτικές χώρες της ηπείρου μας, οι συμπεριφορές στον τομέα αυτό θεωρείται ότι αποτελούν τμήμα της σφαίρας του ιδιωτικού βίου, και η έννοια της «νομιμοποίησης-θεσμοθέτησης» έχει ατονήσει (δεν υπάρχουν πλέον διαφοροποιήσεις ανάμεσα στην γεννήσεις εντός και εκτός γάμου, σε αντίθεση με ένα μικρό τμήμα της Ευρώπης, της χώρας μας συμπεριλαμβανομένης, όπου ως ένα βαθμό, παραμένουν ακόμη). Στο μεγαλύτερο τμήμα της «γηραιάς» ηπείρου μας η «από-θεσμοποίηση» της οικογένειας που συντελέστηκε με διαφορετικούς ρυθμούς και σε διαφορετικούς συχνά χρόνους, δεν συνεπάγεται προφανώς την έλλειψη κοινωνικών κανόνων: *δεν είναι όμως τόσο ο νόμος, με τους κατανογκασμούς και τις απαγορεύσεις του, που ρυθμίζει τις συμπεριφορές, αλλά τα νέα αναδυόμενα, πλέον του ενός, συλλογικά μοντέλα που επιτρέπουν σαφώς περισσότερες επιλογές απ' ό,τι στο παρελθόν.*

Φυσικά, οι ενοποιητικές τάσεις στην Ευρώπη παραμένουν ισχυρές. Οι στάσεις και οι αντιλήψεις και στην χώρα μας αλλάζουν προοδευτικά, οι νεότερες γενεές τείνουν να υιοθετήσουν διαφορετικές συμπεριφορές από αυτές των γονιών τους και η πτώση τόσο των συγχρονικών όσο και των διαγενεακών δεικτών γαμηλιότητας τείνουν να το επιβεβαιώσουν. *Δεν είναι τυχαίο ότι και τα σύμφωνα συμβίωσης αυξάνονται ταχύτατα τα τελευταία έτη (581 το 2013, 1573 το 2014, 2611 το 2015, 3799 το 2016, >4000 το 2017) ενώ ταυτόχρονα αυξάνεται και ο αριθμός των γυναικών που αποφασίζουν να τεκνοποιήσουν χωρίς να παντρευτούν.*

Επομένως, δεν είναι αβάσιμη η υπόθεση ότι οι στάσεις των νεότερων γενεών απέναντι στον γάμο θα αλλάξουν ακόμη περισσότερο και δεν θα αποκλίνουν στο μέλλον σημαντικά από αυτές που καταγράφονται ήδη σήμερα σε μια σειρά αναπτυσσόμενες χώρες της ηπείρου μας.

5. Οι οικογενειακές δομές

Οι προαναφερθείσες αλλαγές είχαν και τις επιπτώσεις τους στις δομές της οικογένειας. Το ποσοστό των ιδιωτικών νοικοκυριών που αποτελείται από πυρηνικές οικογένειες είναι ακόμη εξαιρετικά υψηλό στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αν και στο εσωτερικό του το ειδικό βάρος των συζυγικών οικογενειών ακολουθεί τις τελευταίες δεκαετίες φθίνουσα πορεία. Ειδικότερα σήμερα στην Ελλάδα 7/10 περίπου των ιδιωτικών νοικοκυριών αποτελούνται από πυρηνικές οικογένειες και 3 στα δέκα είναι νοικοκυριά με ένα ή περισσότερα μέλη που δεν αποτελούν οικογένεια (το % των νοικοκυριών όπου συμβιώνουν δύο ή περισσότερες οικογένειες είναι σχεδόν αμελητέο). *Η ελληνική οικογένεια επομένως, όπως αποτυπώνεται και από τα στοιχεία της απογραφής του 2011 (Πίνακας 7)*

17. Στην αύξηση του αριθμού των μονογονεϊκών οικογενειών συμβάλει και ένας δεύτερος παράγοντας η αύξηση των διαζυγίων κατά τις δυο τελευταίες δεκαετίες.

18. Διαφοροποιούμενες και για την σχετική αντοχή των γάμων τους στη «φθορά» (βλ. διαζύγιο).

19. Οι έγγαμες συμβιώσεις αποτελούν στο τμήμα αυτό πλέον μια μικρή μόνον πλειοψηφία και οι εκτός γάμου σχέσεις και συμβιώσεις είναι συνήθειες όπως και το διαζύγιο.

χαμηλότερη ηλικία στην σύναψη του γάμου, καθώς αφενός μεν ο συγχρονικός δείκτης πρώτο-γαμηλιότητας είναι στην Ελλάδα από τους υψηλότερους στην ΕΕ, αφετέρου δε κάνουν έναν πρώτο γάμο πριν τα 30 τους, όταν στις περισσότερες χώρες οι πρώτοι γάμοι γίνονται μετά τα 30 **18**. Τα δεδομένα αυτά συνθέτουν μια εικόνα διαφορετική από αυτή που απαντάται στο Βόρειο και δυτικό τμήμα της ηπείρου μας **19**. Οι διαφορές αυτές, αισθητές ακόμη, θέτουν το ερώτημα, ιδιαίτερα σήμερα, των κοινών τόπων ένθεν και ένθεν της Ευρώπης. Διαφαίνεται, σε ένα πρώτο επίπεδο, ότι εκείνο που διαφοροποιεί τις δύο αυτές ενότητες είναι οι διαφορετικές αντιλήψεις και στάσεις έναντι του θεσμού του γάμου. Στις βόρειες, και στις δυτικές χώρες της ηπείρου μας, οι συμπεριφορές στον τομέα αυτό θεωρείται ότι αποτελούν τμήμα της σφαίρας του ιδιωτικού βίου, και η έννοια της «νομιμοποίησης-θεσμοθέτησης» έχει ατονήσει (δεν υπάρχουν πλέον διαφοροποιήσεις ανάμεσα στην γεννήσεις εντός και εκτός γάμου, σε αντίθεση με ένα μικρό τμήμα της Ευρώπης, της χώρας μας συμπεριλαμβανομένης, όπου ως ένα βαθμό, παραμένουν ακόμη). Στο μεγαλύτερο τμήμα της «γηραιάς» ηπείρου μας η «από-θεσμοποίηση» της οικογένειας που συντελέστηκε με διαφορετικούς ρυθμούς και σε διαφορετικούς συχνά χρόνους, δεν συνεπάγεται προφανώς την έλλειψη κοινωνικών κανόνων: *δεν είναι όμως τόσο ο νόμος, με τους καταναγκασμούς και τις απαγορεύσεις του, που ρυθμίζει τις συμπεριφορές, αλλά τα νέα αναδυόμενα, πλέον του ενός, συλλογικά μοντέλα που επιτρέπουν σαφώς περισσότερες επιλογές απ' ό,τι στο παρελθόν.*

Φυσικά, οι ενοποιητικές τάσεις στην Ευρώπη παραμένουν ισχυρές. Οι στάσεις και οι αντιλήψεις και στην χώρα μας αλλάζουν προοδευτικά, οι νεότερες γενεές τείνουν να υιοθετήσουν διαφορετικές συμπεριφορές από αυτές των γονιών τους και η πτώση τόσο των συγχρονικών όσο και των διαγενεακών δεικτών γαμηλιότητας τείνουν να το επιβεβαιώσουν. *Δεν είναι τυχαίο ότι και τα σύμφωνα συμβίωσης αυξάνονται ταχύτατα τα τελευταία έτη (581 το 2013, 1573 το 2014, 2611 το 2015, 3799 το 2016, >4000 το 2017) ενώ ταυτόχρονα αυξάνεται και ο αριθμός των γυναικών που αποφασίζουν να τεκνοποιήσουν χωρίς να παντρευτούν.*

Επομένως, δεν είναι αβάσιμη η υπόθεση ότι οι στάσεις των νεότερων γενεών απέναντι στον γάμο θα αλλάξουν ακόμη περισσότερο και δεν θα αποκλίνουν στο μέλλον σημαντικά από αυτές που καταγράφονται ήδη σήμερα σε μια σειρά ανεπτυγμένες χώρες της ηπείρου μας.

5. Οι οικογενειακές δομές

Οι προαναφερθείσες αλλαγές είχαν και τις επιπτώσεις τους στις δομές της οικογένειας. Το ποσοστό των ιδιωτικών νοικοκυριών που αποτελείται από πυρηνικές οικογένειες είναι ακόμη εξαιρετικά υψηλό στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αν και στο εσωτερικό του το ειδικό βάρος των συζυγικών οικογενειών ακολουθεί τις τελευταίες δεκαετίες φθίνουσα πορεία. Ειδικότερα σήμερα στην Ελλάδα 7/10 περίπου των ιδιωτικών νοικοκυριών αποτελούνται από πυρηνικές οικογένειες και 3 στα δέκα είναι νοικοκυριά με ένα ή περισσότερα μέλη που δεν αποτελούν οικογένεια (το % των νοικοκυριών όπου συμβιώνουν δύο ή περισσότερες οικογένειες είναι σχεδόν αμελητέο). *Η ελληνική οικογένεια επομένως, όπως αποτυπώνεται και από τα στοιχεία της απογραφής του 2011 (Πίνακας 7)*

17. Στην αύξηση του αριθμού των μονογονεϊκών οικογενειών συμβάλει και ένας δεύτερος παράγοντας η αύξηση των διαζυγίων κατά τις δυο τελευταίες δεκαετίες.

18. Διαφοροποιούμενες και για την σχετική αντοχή των γάμων τους στη «φθορά» (βλ. διαζύγιο).

19. Οι έγγαμες συμβιώσεις αποτελούν στο τμήμα αυτό πλέον μια μικρή μόνον πλειοψηφία και οι εκτός γάμου σχέσεις και συμβιώσεις είναι συνήθεις όπως και το διαζύγιο.

Παρά την συντριπτική επικράτηση της οικογένειας με παντρεμένο ζευγάρι, οι αλλαγές που συντελούνται στις οικογενειακές δομές δεν είναι ούτε μικρές ούτε άνευ σημασίας. Για τον λόγο αυτό, η μελέτη των νέων τάσεων που διαμορφώνονται και η εξέταση των γενικότερων συνθηκών που οδηγούν σε αυτές θα συμβάλουν στην καλύτερη κατανόηση της δημογραφικής συμπεριφοράς του πληθυσμού και στην αναζήτηση των κατάλληλων πολιτικών.

20. Το 53% είναι παντρεμένα ζευγάρια (συζυγικές οικογένειες) με ένα ή περισσότερα παιδιά, το 30% είναι παντρεμένα ζευγάρια χωρίς παιδιά, το 15% είναι μονογονεϊκές οικογένειες (12,5% μόνη μητέρα και 2,2% μόνος πατέρας).

20

Όπως προαναφέρθηκε ο αριθμός των γάμων σταδιακά μειώνεται, ενώ αντίθετα αυξάνεται ο αριθμός των συμβιώσεων. Έτσι, το ποσοστό των ζευγαριών που συμβιώνουν χωρίς γάμο, αν και ακόμη χαμηλό, συγκρινόμενο με το αντίστοιχο των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών, αυξάνεται σταθερά.

Πίνακας 7: Νοικοκυριά και μέλη τους στην απογραφή του 2011

Τύπος Νοικοκυριού	Νοικοκυριά		Μέλη		Παιδιά	
	Πλήθος	ως % των ιδιωτ. νοικοκυριών	Πλήθος	ως % του πληθ. ιδιωτ. νοικοκ. σε	Πλήθος	ως % των παιδιών πυρηνικές οικογένειες σε
Πυρηνική Οικογένεια	2.835.987	68,6%	8.650.303	81,9%	3.284.520	
Παντρεμένα ζευγάρια	2.348.796	56,8%	7.412.796	70,2%	2.642.630	80,5%
Συμβιούντες	68.328	1,7%	160.421	1,5%	19.341	0,6%
Πατέρας μόνος	63.519	1,5%	171.732	1,6%	101.297	3,1%
Μητέρα μόνη	355.344	8,6%	905.354	8,6%	521.252	15,9%

Δύο περισσότερες πυρηνικές οικογένειες	ή 91.303	2,2%	513.588	4,9%		
Χωρίς οικογένεια	1.207.250	29,2%	1.399.826	13,3%		

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ιδία επεξεργασία

Η δημιουργία του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου έχει προφανώς βοηθήσει προς αυτήν την κατεύθυνση. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η συμβίωση συνεχίζει να είναι ο προθάλαμος του γάμου ο οποίος πραγματοποιείται συνήθως λίγο πριν ή λίγο μετά την πρώτη γέννηση. Αυτό μαρτυρούν τα διαθέσιμα στοιχεία δεδομένου ότι το ποσοστό των παιδιών που ζει με γονείς που δεν έχουν παντρευτεί παραμένει ακόμη χαμηλό.

Αυξάνεται ο αριθμός των μονογονεϊκών οικογενειών, κυρίως ως αποτέλεσμα της αύξησης των διαζυγίων και δευτερευόντως λόγω της αύξησης των εκτός γάμου γεννήσεων (οι μονογονεϊκές οικογένειες αποτελούν πλέον, όπως αναφέραμε, το 15% των πυρηνικών οικογενειών). Το φαινόμενο αφορά κυρίως τις γυναίκες. Ο αριθμός αυτών που μεγαλώνουν μόνες τα παιδιά τους είναι πενταπλάσιος αυτού των πατέρων. Οι εκτός γάμου γεννήσεις (συμπεριλαμβανομένων και των γεννήσεων εντός συμφώνου συμβίωσης) αν και παραμένουν σε ένα χαμηλό για τα ευρωπαϊκά δεδομένα επίπεδο, έχουν, όπως αναφέρθηκε ήδη, σχεδόν τριπλασιαστεί ως απόλυτο μέγεθος τα τελευταία 25 χρόνια, ενώ το % τους στο σύνολο των γεννήσεων πέρασε από το 2% το 1990 στο 9% το 2016.

Το μέσο μέγεθος της οικογένειας μειώνεται, ενώ παράλληλα αυξάνεται ο αριθμός των οικογενειών χωρίς παιδιά. Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2001, οι συζυγικές οικογένειες είχαν στην πλειονότητά τους δύο παιδιά. Το 2011, άνω του 65% των ζευγαριών (παντρεμένων και συμβιούντων) έχουν το πολύ ένα παιδί, το 27% έχουν δύο παιδιά και μόλις το 7% έχουν τρία ή περισσότερα παιδιά. Το 37% των παντρεμένων ζευγαριών και το 85% των ζευγαριών που συμβιώνουν χωρίς να έχουν παντρευτεί δεν έχουν παιδιά.

Επομένως, οι οικογενειακές δομές στην χώρα μας σήμερα διαφοροποιούνται σημαντικά με το πρόσφατο παρελθόν. Η ελληνική οικογένεια έχει υποστεί βασικούς μετασχηματισμούς: Είναι, σε σχέση με αυτήν των πρώτων μεταπολεμικών δεκαετιών, πλέον πολύμορφη, και, από ένα αυτόρκες οικονομικό σύστημα που περικλείει περισσότερα από δύο παιδιά μετεξελίχθηκε σε ένα καταναλωτικό οικογενειακό σύστημα με λιγότερα παιδιά. Η ελληνική κοινωνία έχει εισέλθει πλέον σε μια περίοδο όπου κατά την οποία η δημιουργία οικογένειας δεν αποτελεί αυτονόητη προοπτική ή επιδίωξη για όλους τους νέους. Είτε ως αποτέλεσμα οικονομικών περιορισμών (επαγγελματική αβεβαιότητα,

δυσκολία στην εύρεση κατοικίας, δυσκολία στην εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού επιπέδου διαβίωσης) είτε ως απόρροια σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων (δυσκολία στην εύρεση συντρόφου, καθυστέρηση στην κοινωνική ενηλικίωση) είτε ακόμα ως συνειδητή επιλογή, οι αλλαγές στις οικογενειακές δομές σηματοδοτούν μια νέα εποχή. Ως εκ τούτου, τα νέα οικογενειακά πρότυπα ζητούν νέες προσεγγίσεις σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεραιοτήτων στη διαμόρφωση της δημογραφικής πολιτικής για τα χρόνια που έρχονται.

ΚΑΤΟΠΙΝ ΑΥΤΩΝ ΕΡΩΤΑΣΘΕ:

Θα σημάνετε συναγερμό όλων των πολιτικών δυνάμεων για να κάνουμε το αυτονόητο δηλαδή να πάρουμε στα σοβαρά την έκθεση της Βουλής και να λάβουμε ιαθέτως κατά το μέτρο ευθύνης του τα απαραίτητα μέτρα, ώστε οι Έλληνες να μην είναι πρώτοι στις λίστες πλουτισμού στους φορολογικούς παραδείσους, αλλά και στην υποστήριξη της πατρίδας τους;

2. Έχετε ζητήσει η προτίθεστε να ζητήσετε από τους αρμόδιους Υπουργούς προς τους οποίους απευθύνεται η παρούσα ερώτηση να σας προτείνουν συγκεκριμένες λύσεις;

3.Ο Υπουργός Εσωτερικών έχει ενημερώσει με ειδική έκθεση τον Πρωθυπουργό και τον Υπουργό Οικονομικών για την έκταση του προβλήματος με δεδομένο ότι η έκθεση αυτή έχει προωθηθεί από το φθινόπωρο του 2018;

4.Ο Υπουργός Οικονομικών με τα ίδια ως άνω δεδομένα έχει ζητήσει εκπόνηση μελετών για οικονομικά μέτρα;

- Να κατατεθούν στη Βουλή οι μελέτες, αν έχουν εκπονηθεί.

5.Ο Υπουργός Οικονομικών έχει ζητήσει και έχει λάβει μελέτες για καταβολή ειδικών οικονομικών παροχών σε νέους γονείς ;

6.Ο Υπουργός Οικονομικών έχει λάβει μέτρα για την αποτροπή μετατροπής σε εμπορικό κέντρο της αρχαιότερης και μόνιμης δομής υποστήριξης της τρίτης ηλικίας του Γηροκομείου -Πτωχοκομείου και αν ναι ποιά ακριβώς;

- Να κατατεθούν στη Βουλή σχετικά έγγραφα.

7.Οι Υπουργοί Οικονομικών και Εσωτερικών γνωρίζουν ,μέσω υπηρεσιακών δομών και όχι εγκυκλοπαιδικά ελληνικές οικογένειες που έχουν άνω των 25-30 εγγονιών και αν ναι πόσες τέτοιες έχουν καταγραφεί στις υπηρεσιακές δομές τους;

8. Με δεδομένο ότι κάθε σοβαρό κράτος που στοχεύει στην διατήρησή του ενισχύει τους πρωτοπόρους και πιο σημαντικούς σε αυτό το στόχο οι υπηρεσίες των Υπουργών Οικονομικών και εσωτερικών έχουν καταγράψει την Ελληνική Οικογένεια με τα περισσότερα παιδιά, εγγόνια και δισέγγονα και πόσα έχουν καταγραφεί για τις τρεις πρώτες ή έστω την πολυπληθέστερη;

Ο Ερωτών Βουλευτής

Νίκος Ι. Νικολόπουλος

Πρόεδρος Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος Ελλάδος